5. BASIM

YILMAZ ODABAŞI

FERİDE

cem / ŞİİR

YILMAZ ODABAŞI

Feride

(Şiir)

cem yayınevi

Yılmaz Odabaşı'nın Şiir Kitapları

Siste Kalabalıklar
1. Basım Ekim 1985, Memleket Yayınları
2. Basım Mart 1991, Gölge Yayınevi
3. Basım Şubat 1996, Doruk Yayınevi

Yurtsuz Şiirler
1. Basım Nisan 1987, İz Yayınları
2. Basım Mart 1989, Med Yayınevi
3. Basım Mart 1991, Gölge Yayınevi
4. Basım Ekim 1994, Öteki Yayınevi
5. Basım Mart 1998, Cem Yayınevi
6. Basım Temmuz 1998, Cem Yayınevi

Talan İklimi
1. Basım Aralık 1987, Haziran Yayınevi
2. Basım Kasım 1990, Yön Yayınevi
3. Basım Temmuz 1996, Doruk Yayınevi

Aynı Göğün Ezgisi
(Bir Ayrılık Bir Yoksulluk Bir Ölüm)
1. Basım Ekim 1988, Cem Yayınevi
2. Basım Ekim 1994, Öteki Yayınevi
3. Basım Temmuz 1998, Cem Yayınevi

Her Ömür Kendi Gençliğinden Vurulur
1. Basım Kasım 1992, Başak Yayınevi
2. Basım Şubat 1996, Doruk Yayınevi

Günlerin Çarmıhında
(Seçilmiş Aşk ve Özlem Şiirleri)
1. Basım Mayıs 1994, Kedi Şiir Yayınevi
2. Basım Şubat 1996, Doruk Yayınevi

Cehennem Bileti
1. Basım Kasım 1995, Öteki Yayınevi
2. Basım Şubat 1998, Cem Yayınevi
3. Basım Temmuz 1998, Cem Yayınevi

Hayat Gül Kokulu Bir Sağanak Yine
(İlk Beş Şiir Kitabından Seçmeler)
1. Basım Şubat 1997, Doruk Yayınevi

Aşk Bize Küstü
1. Basım Eylül 1997, Doruk Yayınevi
2. Basım Kasım 1997, Doruk Yayınevi
3. Basım Şubat 1998, Doruk Yayınevi

"kasketimi eğip üstüne acıların..."

- C. Süreya -

sunu:

"istasyonda konuşan iki dilsizdi onlar
ayrılığı söyleyen kara gürültülerde
şaşkındır buralarda ayrı düşmüş aşıklar
kış'ın ve silahların beyaz serinliğinde..."

-L. Aragon-

*

k(adın): feride,
uyruğun: dünya;
dinin yok, dilin var
ve sonrasını ben bilirim...

aynı yağmurlardan kaçarken bir saçağa düştük önce;
sonra gece, avluda bir kırık dal dursa üşürdü feride.
tarihini düşmedim, düşünmedim, ama tenimiz tanışır
önce ve terimiz...
o benim avradım olur gecelerce, günlerce;
sonrasını ben bilirim...

*

geceye yağmur inerdi işte böyle sicim gibi, ipince...
giderek soğuyan dünyamıza kanat vururken kuşlar
ve hüzünle şaşırırken yolunu yitik yıldızlar, feride,
bir destan gibi yürürdü ömrünü akmaya yarışırken sular.

*

sonra sular sulara, günler günlere vururdu ve hayat onu da,
beni de hem ne kötü vururdu; hayvan gibi vururdu hayat,
küfür gibi, namlu gibi vururdu... sonra feride geceler boyu
uyurdu. İleride unutulmuş bir allah kendini doyururdu
ve susunca feride, yeryüzü boğulurdu...
yeryüzü yüreğimdi biraz da, kururdu... kururdu...

/ben onu dilsiz ve dipsiz biçimlerden çaldım kimselere
kimselere bırakmam/

öpüşlere sararım, gidişlere sorarım
kimselere bırakmam!

feride başak kokar, esmer bir başak
gözlerini hep s(aklar) utanırken
sonrasını...
sonrasını ben bilirim.

*

günler turşu kıvamındaydı; şarkı söyler, rüzgâr giyerdik akşamları. masamızda hep ucu kırık bir karanfil dururdu; yaralarımızı sarardık, sorardık ihtilal dönüşleri, infazları sayardık.

kadınlar ve erkekler kendi aybaşlarındaydı: gelinler su başlarında, şöförler direksiyon, gerillalar silah başlarındaydı. bitmezdi tükürdüğüm savaşları da "apoletleri büyük beyni küçük" generallerin!

*

orospular sızardı gecenin yırtmacından
yırtmaçların tenine küfür dolardı
ve küfür yazardı gazeteler
geceler küfür kokardı/alkol ve sperm
günlerin yaslı yüzünde kirli kan
ve peçeteler...

peçetelerde günler turşu kıvamındaydı
faşizmin kıvamında işkenceler
bir uzun yol şöförü yolları
yolları feride'yi andığım gibi anardı
geceye devriyeler dolardı

ne o

k i m l i k s i z m i y d i k ?

*

feride hınca hınç grevdedir tek tip insan pazarlarında;
dağlara atarım, bulutlara katarım onu kimselere
kimselere bırakmam

kül gecelerinden çalarken onu ateşlerin içinden
bastım bağrıma üzüm suyu damıtır gibi
sarar gibi ağrısını ışık kanatlı bir güvercinin

dirildim, dirilttim onu kimselere bırakmam
kimselere!

sonra tenini tutukladım avuçlarımla
mühürledim dudaklarını ateş kızıllığında
kattım da onu yasak şarkılarıma, kitaplarıma
ben feride'yi şiir saydım biraz da...

*

nisan'ın kızıdır feride; bundandır nisan güneşi sinmiştir tenine ve kokusu otların, kırlangıçların...
dağları uyutur koynunda kavgalara gidince; sonra aşk olur, kadın olur bana gelince... ki aşkın saati, gömleği, takvimi yoktur; uçarı bir rüzgâr gibidir ansızın ne yana dönse yüzümü o ufka çeviririm.
sonrasını...
sonrasını ben bilirim...

*

feride tütünü türküye banar da içer
yüreğinde bir tufanın negatifleri
ölümden gelmiş, kollarıma yakışmış
bırakmam kimselere

k i m s e l e r e !

*

feride şiir huyludur, gül kokuludur
gül kokuludur gözleriyle gözlerime dokunur

dokunur

v a a y !

1. bölüm

/o aşklar ki hayatın gül teninde sonrasız bir oyundu
dağıtınca bir yangının alazında süngüler
birileri anlatmaya koyuldu.../

"(...) Bugün kimse konuşmuyor (eski söylediklerini yineleyenlerden başka), çünkü dünyayı sürükleyen kör ve sağır güçler, öğütleri, haber vermeleri, yalvarıp yakarmaları dinleyeceğe benzemiyor. Şu son yıllarda gördüğüm bizde birşeyi kırdı. Bu şey, insanın güvenidir; o güven ki, insanlığın dilini konuştuk mu bir başkasından insanca karşılık göreceğimize inandırırdı bizi. (...) İnsanlar arasında sürüp giden uzun diyalog bitti..."

-A. Camus-

(herkesin bir feride'si vardır bilmez miyim
herkesin bir ayakkabısı gibi bir de şarkısı
herkesin bir kimsesi vardır ben bilmez miyim
bir de kimsesizliği...)

I

gözlerinle gözlerime dokunuyorsun
bir bilsen o an gözlerim oluyorsun
kaçalım, beni gören sen sanacak...

II

görüyor musun dağlara dokunuyor insanlar
giderek dağlaşıyorlar
görüyor musun adınla başlıyor her şey
karın eriyişi, yağmurun dirilişi
özlemenin ilk harfi, gücün hecelenişi

adınla!
adınla her şey: şarabın dökülüşü, sesimin eskimeyişi

*

/ben ise sana abanıyorum
büsbütün aşk kesiyorum.../

yenile yenilene bana abanıyorsun sen de
ateş kesiyor dudakların
saçların iri bir tutunmak oluyor o yangın yerlerinde

/ben nereye gitsem biraz senden gelirim
ardımdan kuşlar ve uykular gelir/

feride
ey yââr!

III

gelip bana çıkıyor bu kent
ben kentlere çıkıyorum
kentler kent olmalı feride
bir türkü tutturup
açabilmeliyim alnımı gecelerinde

güne koşarken çocuklar güne erkenden
ya deniz ya da dağ kokmalı yolları

çocuklar çocuk olmalı
aç bakmamalı sevgiye
çocuklar bazen bir ülkedir
gözleri gök(yüzünde)

*

ter ve güneş kokarken işçiler evlerinde
herkes kendi gibi olmalı, adı gibi
yoksa sonumuz olur feride
utanır rüzgârlar hakedilmiş iklimlere

IV

çarşılarda kalabalık yürüyor
sanki topyekün bir ülke toprağın şiddetinde
ansızın o kalabalık soluyor "faili meçhûl"lerde

(bu kalabalık ölmese,
aşk,
önce!)

V

çarşılarda kalabalık yürüyor
her yanım kalabalık ve kabarık
duramıyorum böyle
çarşılara abanıyorum ben de:

- gülüşleri, konuşmaları, oturuşları nerede?
hani çocuklar mavi esintilerde?
bu kanlar da ne?

bir bilsen o an gömleğimi parçalıyorum günün orta yerinde
çatırdayarak kopuyor düğmelerim
suçlular nerede?

*

bıyıklarımı kemiriyorum, bitiyor
çekip koparıyorum saçlarımı
bir bilsen ter damlıyor yüreğimden yerlere
bileklerim kesilmiş, damarlarım dökülmüş caddelere

çarşılara abanıyorum işte
çarşılar yalnız, çarşılar yalan
çarşılar bana abanmıyor feride...

VI

keder bile yıkar bendini
yağmur iner,
gök boşaltır içini

büyür
mü benim yüzyılım
b e n i m y ü z y ı l ı m h a n i ?

çoğaldım ve bir soruyla dolaştım sokakları
bir soruyla açıp her sabah penceremi
benim yüzyılım hani?
benim yüzyılım hani?

*

sonra bir susamışlık oldum gitgide
ağlamışlık, kanamışlık birdenbire
artık bütün sularda bir susuzluğum
yankısı yok sesimin caddelerde
"bir yudum" diyorum sonra: "bir yudum,
halkım!"

çarşılara abanıyorum işte
çarşılar yalnız, çarşılar yalan
çarşılar bana abanmıyor feride ...

VII

artık böyle başlar gün: bir tomurcuk patlar, bir dal kırılır
apansız. birileri düşer yağmurlara... yağmurlara zamansız...
belki ağzının kıyısı kansız
yarım kalır türküsü;
dağılır, yiter sesi
anlatılır rüzgârlara öyküsü...

*

daha önümde ardımda korkunun kokusu
dağlarda kırılan alevi yalnızlığın
vahşetin böğründe zulmün tortusu

*

sonra güne koştum, güne coştum kucağımda dünyaların türküsü; çıkıp kentin en geniş meydanında boğazımı gömleğim gibi yırtıyorum:

- susmayın! bir şey bilmiyorsanız küfredin, düpedüz
küfredin işte!

bir şey anlamıyorlar bile; sanki topyekün bir ülke toprağın şiddetinde; o an gökyüzünde dingin bir bulut, duvarları aşabilen rüzgârlar çarpıyor yüzüme.

(bakıyorum da yollarda kanım pıhtılaşıyor
üstüm başım kir karanlık vay balam...)

VIII

kapıyı yağmur diye çaldılar oysa

açtık:
k a s ı r g a !

kasırga
kasılıyor
kaslarında ülkemin

(bu hep böyle sürmese
aşk,
önce!)

IX

sonra bir bilsen teni kan içinde hayatın
eti kan yılmaz'ın, sesi kan
bir kahve önünde duruyorum
insanlar öylece oturmuş kendilerini turşuluyorlar
tuzsuz

- dikkat dikkat!
ülkem dolaylarında yatmakta olan insanlar için
.....gruplarında kan
aranmıyor!

yitirdik infazlarda güllerimizi
can aranıyor! can aranıyor!

*

birden ön masadan üç adam kalkıyor, "kes ulen" diyorlar:
"- ne canı? can burada işte! oturmuş pişti oynuyor çayına kahvede!"

utanıyor, çok utanıyorum
benim yüzyılım hani?
ülkem nerede?
arkadaşlar su yok mu be!

*

d(erken):
"kimliğiniz lütfen..."

(yerlerde pıhtılaşmış kanların üzerinden
bir uğultu ummanında seslerin üzerinden
çarşıları yalnız kentlerin üzerinden
sessiz... sensiz... gidiyoruz feride...)

2. bölüm

ey o kasırgalarda okyanuslar çiğneyen gemi
ayrılıksa: "vur sineme öldür beni!"

"... Yapılmamış, unutulmuş itirazlar mı vardı? Kuşkusuz vardı böyle itirazlar(...) Neredeydi şimdiye kadar görmediği o yargıç? Neredeydi o yüksek mahkeme?

Konuşacaklarım var. El kaldırıyorum..."

-F. Kafka-

X

(poliste)

(portatif bir hayat,
katlanabilir!)
*
belli ki tenimin rengini yitireceğim
ve hayat yitirecek rengini yüzümün sustuğu yerde
korkarak yürünürken caddelerde
benim yüzyılım hani?
ülkem nerede?

feride,
şimdi yanaş kıyılarıma bir vapur gibi
çarpıp durayım güvertelerde gözlerine

(beni böyle bir eller
beni yollar, beni yeller
kelepçeler, hücreler beni
alıp gitmeye
inan ki feride inan
aşk,
önce!)

XI

(gözümü bağlıyorlar; korkma sevgilim! gözümü,
gönlümü değil..)

kanlı karanlık odalarda
beni morartıyor, azaltıyor ve azdırıyorlar
böyle her seferinde,
çıkınca
fırında ekmek gibi kabarıyorum
sonra bir çoğalıyor, bir çoğalıyor, bir çoğalıyorum...

(bir güzel renk değiştiriyorum; korkma! yürek değil,
renk değiştiriyorum sadece...)

ben can, camiler e(zan) derdinde...

*

kollarım gidiyor önce, ayaklarım, ellerim
saçlarım gitmişti zaten, bileklerim gitmişti

biliyor musun bir sen kalıyorsun içimde
yüreğimin alazında biz bize
ağlaşıyoruz sessizce...

(sonra gözlerim açılıyor; korkma! dilim değil,
gözlerim sadece...)

XII

(mahkemede)

yurdum,
seni
"devlet
topraklarının
bir
kısmını
veya
tamamını
ayırmaya
yönelik"
ve
"gizli"
s e v i y o r u m...

XIII

(hapishanede)

buraya gelme feride
bir hançer gibi saplama
savuran gözlerini yüreğime
*
yine o öksüz koridor, yaslı ve yaşlı koğuş
küf ve sidik kokuları yine
ben voleybol oynuyorum bahçede
birikmiş gibi volta borcumu,
taksitle, her gelişte ödüyorum

aldırma, bir kedere sevkolunmuş sûretim
kadınım,
kardelenim,
gülenim!

*

(bir de sen... sen feride olmasan
bana böyle delice göz kırpan yeryüzüne kanmasam
kanmasam mahvolurum kız, mahvolurum!)

XIV

ekmeksiz kal da demiştim
içeride
kavgasız, kadınsız, çaresiz kalma
bunları yazmadılar hayat bilgisi kitaplarında!
*
olmasam da ey feride tüten geceler
feride, yine tütünü türküye banar da içer
yüreğinde bir tufanın negatifleri

yazmadılar!
*
oysa ki ben aşka inanıyordum
hep ölüm bu(yurdunuz)
ya-
  zı-
    yo-
      rum:
ey devlet,
ey tanrı artık o(kulun) yok senin!

XV

/ben uçurumlar önünde kendimi kemiren kerem
artık kendini kemiren türküler dinlemem!/

dinlemem
ki rüzgârdım
usulca kedere kaldım
yürüdüm,
göçebeydim;
yürüdüm,
kurşunlandım!
sonra mart kaldım, eylül kaldım ey susmanın çorak iklimi! yüzümde uzun sürmüş soruşturmalar yorgunluğu çarmıhlara gerildim, ölümlere tek kaldım...

*

bu
tufan
ne yana
yana
yana
susmayı diline,
büyümeyi bilincine devşiren çocuk?

XVI

(dışarıda)

çıktım
da uyku sızarken gecenin şarkısından
nerede yaralı kuşları yorgun yüzümün
kendi köpüğünü eriten bir denizde?
bileylenen her bıçak kınında çirkin
kınından çık yüreğim geç mi kaldın geç mi kaldın?

bir örümcek sabrıyla sevdam örerken kendini
yüreğim bir uzun hava, sabrım uçurum şimdi

XVII

çıktım kanlı karanlık odalardan
elbet çıkarım,
çıkacağım!

şimdi dağları aralasan bu akşamüstleri ben çıkarım
kuşları kovalasan, yürüsen yolları göçebe yanım
geceleri kanatsan alnımda yağmur, saçlarım kar türküsü
çıkarım!

(ben bu çiçeği bölsem, koklasam sen çıkar mısın?)

*

bu nasıl yalan yollar ki böyle yürüdüğüm
saçlarının kokusu sinmiş bu kente
bu gece saçlarından geçiyorum yüreğim ter içinde
sussam yokluğun kan tükürür beynime
geceler büyürse tutsağım sabahlar doldur yüreğime

*

çıktım
da kentler kent değildi yine
belki bu yüzden tüketmiş soluğunu şarkılar
kuşlar da gitmiş, hüzün büyümüş
ama hiç boğulmamış içimizde kıyılar

(kıyılarıma varsan ben çıkarım
halkımı tanısan yurtsuz çıkarım!)

XVIII

kal, kendinin anası ol önce doğur kendini
sonra gel beni doyur büyümeden açlığım

sesim mi?
o da büyür sen kaygılanma

gel
bata
çıka
çıkalım

düşe
kalka

gide
dura

güle
ağlaya

(bana kalsa bir namlunun ucundan
rengimi, sesimi alır çıkarım
ben bu şiiri okusam sen çıkar mısın?)

IXX

sonra zıbarıp kalmak için yer ayırttım bir "paspal palas"ta;
oturup fotoğraflarına baktım, yazı makinamın içindeki
külleri temizledim. sokağa çıktım, yasak yürüdüm;
üzerime adını almayı unutmadım...
yollara dokunmadım, kedilere, camlara dokunmadım;
yıldızlara... .
yıldızlara hiç dokunmadım, dokunsam düşecektin...

sonra geceye şiirler okudum, bitti
bitmedin!
bilsen ne çıkar; hem nasıl bileceksin?

(sen bir şeyler bilsen bildiğinden ben çıkarım
çocukluğuma dokunsan öksüz çıkarım...)

*

şimdi sokaklardayım
sokaklarda... içimin sokaklarına adın yürüdü
adın satırbaşlarında ayrılıkların
oysa ben bu geceyi bilmiyorum, yolları bilmiyorum
unutmayı hiç;

şimdi sokaklar bile esniyor uyumayı bilmiyorum...

XX
(otelde)

yanmamış bir gaz sobasının yerlere dökülmüş artıkları
soluğumu kesiyor. soba boruları kırık camlardan dışarıya
uzuyor; dışarıda kar, dışarıda rüzgâr esiyor.
uykusuzluğa uyuyorum.
dört battaniye aldım üstüme, üşüyorum feride;
kalkıp şiir yazacağım, ama hep şiir mi yazılırmış
kuşatılmış
gökyüzüne?

*

ben seni, seni diyordum; nasıl gelirim
hangi sokaklar çıkar sokak desene?
yine o gitmelere gitmeden
seni yorumluyor, sana yoruluyorum işte

başka nereye giderim söylesene?

3. bölüm

"kapılar tutulmuş neylersin
neylersin içerde kalmışız
yollar kesilmiş
şehir yenilmiş
açlıktır başlamış
elde silah kalmamış neylersin
neylersin karanlık da bastırmış
sevişmezsin de neylersin."

-P. Eluard-

XXI

sonra bir bakıyoruz biz kokmuşuz biz bize...
taşıdık, taşındık bitti işte
öpüp durma üç numara traşlı kafamı öyle
feride, kız, geldim!
ağlama, şişmanlarım yine
yine sevişiriz sur dibinde bahar gelince

feride, bu sen misin, nasılsın söylesene?
ellerin... ellerin nerede?
bak, ıssız bir ada gibiyim beni çevrele
beni sar, beni sor, beni ağlat bu gece
*
üşüyorum bana bir palto bul feride
ya da aç göğsünü ısınıp kalayım öyle...

geceler çarpıp düşsün dalgın güzelliğine

XXII

gözlerini sil ve bu sevda kadar koyu bir çay tutuştur
[ellerime
yok, gitme!
gitme, sen gidince sevmek yüreğimde düğümleniyor
özlemeyi yutkunuyorum
sonra pencerene ürkek kuşlar konuyor
şu gök var ya şu gök, birden üstüme çöküyor
yok, gitme
gitme aç göğsünü ısınıp kalayım öyle...

XXIII

diyordum ki bir koluma seni,
çıkınca
diğerine ülkemi
gör ki payıma çığlıklar düşmüş ve kül geceleri
benim yüzyılım hani?
çarşılar çarşı mı şimdi?
*
belki insanlar tenine gül sunmaz diye
kir gömmez diye
hasrettir böyle kanla ıslak
ve kire karılmış böğrünün asıl rengine
darda,
daralır bir yerlerde...

*

bana bir ülke getir feride
üstünde masmavi bir gök olsun

saçlarını çöz
sağrıları ıslak taylar gibiyim
ve tenin senin
doludizgin bir ülke...

XXIV

gözlerimin ortasında
gözlerinin ortası

tenini hatırlat tenime
bana aç vücudunun deltalarını
kadın kokunu ver
sulamak için rahminin kıraç topraklarını

şimdi aşk,
önce!
*
(bu sensin
ve sesin
bu terin ve tenin ıslaklığı
kal öyle
ısıt gözlerimi gülüşlerinle...)

XXV

birazdan kapılar kırılacak belki de
birazdan kapkara bir örtü olabilir gözlerimizde
biz diz kırarken sinesinde sancının
yolunur papatya,
deşilir ten
ve yara da!

çünkü ölmek günleri biraz da
gülmek günleri (de), inadına
gün gülümsemeleri ardında

gün gülümsemeleri ardında
dağlandıkça
dağlaşmak
ve dağları sevmeye yaraşmak

yaraşmaya
yanaşmak günleri

/sen de yanaş kıyılarıma bir vapur gibi
çarpıp durayım güvertelerde gözlerine.../

günlerce
günlerce
gözlerine...

XXVI

her gün bir avuç öldüğüm bu cehennemde
el verdiğim kentler vurulacak
vurulacağım;
bu yangın kabardıkça çok yanacağım!

farkında mısın infazlara ayarlı saatler yine
ne güzel kimileri dağlara dokunuyor sessizce

kanıma dokunuyor
bu karartma geceleri susmak böyle...

XXVII

caddeye bir taşıt huzmesi düştü görüyor musun
bak bakalım beni mi arıyorlar
ya da ne geziyorlar gecede yarasa gibi?

bakarken görünmesin göğüslerin pencereden
yollar bir çift gül görmeye alışık değil...

tan atacak birazdan geceyi yırtarak yine
saçların da dağınık, her yanın ter içinde

/feride,
sen bu kadar akıllının içinde nasıl...
nasıl delisin böyle?/

XXVIII

sevdan kıl beni, kaybetme ellerimi
tutmasam... dağlara çığ düşerken, o çınarlar susarken
tutmasam kırılır elim,
tutmak kirlenir...

ben yolculuğum
sen bildiğim yol gibi
toplayıp ıssızlığa kirlenen eylülleri
geç hiç eskitmeden sevgileri
bazen de çalarak kendine bedenimi
gitmesen,
geçmesen yollar kirlenir...

*

benden kalan incelikler var sende
ateşimin örsüsün, sana akar ırmaklarım
akar
ve biterim

bitmesek taşarız,
bitmek kirlenir...

XXIX

topla denklerini ürkmeden
külü dök, ateşi yüklen
kentlerde yazısı silik duvarlarsa,
bulvarlarsa geçilen
sen, sen ol apansız gelen/gece bitmeden
gelmesen söz kirlenir...

kime aitse kucağın
açık tut
ve diri
tutmasan insanlığın kirlenir...

bak sevda bu, tut sözlerimi
hem kim var ki böyle sevecek seni?

öpmesem dudakların,
yazmasam şiir,
yapmasam kadınlığın kirlenir...

XXX

bir gün değil, her gün her şey kirlenir
çalarak bir şeyleri hayattan ve insandan
yenibaştan
yenibaştan

(kirlenmeyen tek şey ise
k i r d i r...)

4. bölüm

"güllerin bedeninden dikenleri teker teker koparırsan
dikenleri kopardığın yerler teker teker kanar

dikenleri kopardığın yerleri bir bahar filan sanırsan
Kürdistan'da ve Muş-Tatvan yolunda bir yer kanar

Muş-Tatvan yolunda güllere ve devlete inanırsan
eşkıyalar kanar, kötü donatımlı askerler kanar
...
Muş-Tatvan yolunda bir gün senin akşamın ne ki
orada her zaman otlar otlar ergenlikler kanar

el ele gittiğimiz bir yolda sen gitgide büyürsen
benim içimde çok beklenmiş, çok eski bir yer kanar"

-T. Uyar-

XXXI

rüzgâr
ve kar...
kar... yurdumda
bir dal daha kırılıyor rüzgârda
kimseler bilmiyor...

o dalı yeşertebilir miyiz feride
baharda?

*

iki gözüm, kar yağıyor dışarıda
elimde terliyor ellerin
kar yağıyor yoksul gecelerine ülkemin
pencerelerine perdesizliğin

kara kan karışıyor!

XXXII

kara bin damla kan düşürüyoruz
çoktandır ayaz günleri ülkemin

k a r d a
k a r d e ğ i l,
k a n m e v s i m i !

XXXIII

bırak, serseri yağmurlar, darbeci generaller, vizite
kağıtları ve gündelik telaşlar bir an bir yerlerde kalsınlar!
gecenin yüzüne karşı konuşan cinayetlerde ölümdü,
kederdi, hasretti gördün!
tüyleri dökülen bir kuşun yüreği kadar sıcak ve bir kez
ağzımızdan çıkmış bir küfürdü hayat!
şimdi göç yollarında mısın? yurdunu mu yitirdin?
örselenmenin yurdu yok! aşkın yurdu
yok! özlemenin
yok!

*

daha gece bir keder salkımıyla geliyor; bir salkım da
bizden! yollara çıkmanın yurdu
yok! yürümenin
yok!

*

şimdi hasret iri gözlü bir çocuktur çırılçıplak kıyılarında
her uçurumun! göç yollarında yurdum yağmadır, kabarık
ve kangren! ömürlerin ömrü
yok! efkârın takvimi
yok!

(yok! yağma, kabarık ve kangren...)

XXXIV

şimdi bir namlu gibi gözlerin
dışarıda kar dinmiş
çamlar gelin

bak, bir izbe oda düşmüş payımıza
ölmemekte,
ısrarda çoğalıp, inadına!
ışıkları söndürelim
susmasın elim...
tenimi tanı,
kokumu
ve terimi
bu çığlık bir bıçak olup yırtacaksa geceyi
al, göm göğsüne dağlanmış sûretimi
al da susalım biraz

hep aynı göğe büyürken ellerimiz...

XXXV

bana bir ölüm târif et feride
yakma cıgaranı
çek şu kibriti de
olur ya
dinamit gibiyim bu gece
*
aldırma! bir kedere sevkolunmuş sûretim
kadınım,
kardelenim,
gülenim...

XXXVI

daha yenile yenilene bana abanıyorsun sen de
ateş kesiyor dudakların
saçların iri bir tutunmak oluyor o yangın yerlerinde

bırak!
çarşılar bana abanmasa da
ben çarşılara abanacağım yine
yoksa yaşamayı oynamıyorum işte
yoksa bu şiir burada biter feride

çarşıları yalnız, kentleri öksüz
şiirleri yarım bırakmayalım!

*

kentler kent değilse
parçalanırım yine
gömleğimi boşuna ütüleme
bencağız, damarlarım dökülsün caddelere
ter damlasın yüreğimden yerlere
çarşılar bana abanmasa da
bırak!
ben çarşılara abanacağım yine...

XXXVII

şimdi sınasam
mı gücünü göğe sokulan ellerimin?
sıkıyönetim "dört ay daha" olağanlaştı
karanlık koyulaşıyor üstünde çok öldüğüm günlerin

sonra kirli bir duman çöküyor kente
serçelerde sonbahar mahmurluğu...

XXXVIII

şimdi porno ve arabesk geceleri bu kentin
ve ölesiye yalnızlığım
ve candan geçip feride'den geçilmez geceleri bu kentin

(bir de sen... sen feride olmasan
bana böyle delice göz kırpan yeryüzüne kanmasam
kanmasam mahvolurum kız, mahvolurum!)

XXXIX

sana bir bıçak vereyim rüyalarımı dağıt
bir rüzgâr vereyim külümü,
bir sevda vereyim kuraklığımı dağıt!

biz o yıllar rezil gecelerde üşüdük
hey gidi kirli günler ne çok üşüdük
sıcaklığımı al şimdi bu üşümeleri dağıt!
*
bak, bu kentler yeter bize
sevişmek için de,
çıldırmak için de!

kalabalık ol gel yalnızlığımı,
gövdemi vereyim gel dağıt açlığımı...

*

d(erken) yıllar geçer
o herhangi bir gün de akşam olur
akşam olur sen bana bir bardak çay getirirsin
ensenden öperim, o saat bardakta şeker gibi erirsin
sen bir yaz güneşisin bakınca gözlerine bir sevinir
[bir sevinirsin
yüreğinden ansızın okul çocuklarının trampetleri geçer
tramvaylar, havai fişekler geçer
benim yüreğimde ise hep uzak ki yollar
içinden uzun yol otobüsleri, sessiz ırmaklar geçer
benim ırmaklarım
ırmaklarım benim senin gözlerinden geçer...

*

(biz on ikiden vurulmuş eylüllerde üşüdük
hey gidi kirli günler ne çok üşüdük!)

XL

şimdi "kaç" diyorsun da
başka sokağım yok ki
yağmurum yok ki benim!

sokaklar mühürlüdür burada
kalbinde kör bir baykuş telaşı saklar
benim yüreğimde ise hep bir tabur konaklar

kalsam da bu kent beni yaralar
sabahlarında kederli çocuk gözleri
göğsünde sahte lambalar

sonra bir yağmur
ipince,
bir yağmur daha başlar
ölümün taht kurduğu varoşlarda nasıl da kirlenir aşklar!

XLI

(yorgun bir baş ayrılacak gövdesinden
ve bir kaçak gibi gideceğim bu kentten)

dışarıda simsiyah bir geceye çarpan hırçın rüzgârlar olsun;
siz başka ölümlerde arayın beni, gidiyorum, yollar kollasın kederimi!
gidiyorum... bir uzun yol otobüsünün camına düşürerek başımı... bir kaçak gibi!

*

bir baş nasıl ayrılır gövdesinden?

bir rüzgâr,
ikliminden?

bir ırmak,
sesinden?

bir şair,
bir şiir ülkesinden?

5. bölüm

o aşirette çerçilerle, türkülerle büyütmüşüm çocukluğunu
yani benim o eksik aşiret çocuğu
bu fotoğraftaki gibi eski ve derin bir anı, yaralı
artık bu fotoğraftaki gibi rüzgâra dik değil boynu

bu yüzden beni bir rüzgâr sayın
bir rüzgâr!
dağlardan ve kentlerden kovulmuş
sürülmüş çığlığın ıssız deltalarına
ömrüne tükürülmüş
bu rüzgâr
sorarım
ne işe yarar?

rüzgâr *yorulmuşum*
rüzgâr *kanamışım*
yanarım *sararım*

h e r i p i d e n e r i m i n f a z ı m a !

XLII

(her ipi denedim infazıma!)

o kuşlar yine çarpacak o mavinin alnına
o çocuk sekerek yine okul yoluna
kapımı kimse çalmayacak belki

artık uçurdum yüreğimin ıssızlığından ıslak güvercinimi
ömrüm kopacak bir infaz ipi

belimde bir silah var bu gece dağıtacağım beynimi
bu gece
yine gece!
dağıtacağım geceyi birdenbire
damıtacağım yaşamdan rengimi
şu başına buyruk takvimleri, kinleri, kirleri

belimde bir silah var dağıtacağım beynimi
ömrüm kopacak bir infaz ipi... belli ki...

XLIII

ışıklar ve ıssızlıklar içinde, yeniden
yürüsem de uğultulu bir gençlikle
ömrüm yeniden kuşatılır ihtilâllerle

her bıçak tenimi
her namlu beynimi sınar

tutuklarken yangınlar acemi dilimi de
bir anı... bir dize kalır belki geride
kirli yaşansa da günler evrilir maviye

(ve güzel bir imge
dolanır dünyanın eksenini yine...)

XLIV

hayat, hep böyle düşünmek, düşmek;
"düşmek" dedim de
düştüğüm çok oldu biliyor musun?
ve düşürüp bir şeyleri düşündüğüm çok oldu...

ağlar gibi olup
da ağlamadığım;
ağlamaz gibi durup
da ağladığım, çağladığım çook!

*

yurtsuzdum, bunu yazdı bültenler de
yurtsuzdum da yeni bir yurt kurdum kalbime
sana bile vize koydum, kimlik sordum feride

(ben feodal bir yaraydım belki de...)

XLV

oysa ki iki tufandık seninle
lavlarından ayrı düşmüş iki kanardağ
savrulduk usulca günlerin dargın göğsüne

hani yüzün kar çiçekleri gibi açardı
yüzün sığmazdı öpüşlerime
ve hep bir kuytu ararken özlem tüten yüzünde
hiçbir aşkı mevsimsiz yaşamadım
da kaç mevsim aşksız feride...

*

oysa iki tufandık seninle
yatağını arayan iki ırmak belki de
çoktandır dalgınlığımı düşürüyorum göğsüne
yorgunluğumu, solgunluğumu bu dar evlere

/ve akşamüstleri taşıtların amansızca zırladığı bu kentte
geceler karanlık, çiçekçiler uzak, aşklar dağınık
beni anlamıyorsun!/

ve biz seninle soğuklar gibi yoksul;
çünkü bir ekmeğin öyküsü ilişmiş kimliğime...

XLVI

sonra geceler boyu izimi sürdü kan düşmanlarım
ansızın sesimi koyacak yer bulamadım

bir sesim vardı
bas bariton
onu da dağlara emanet ettim
duruyor
orada
çapraz asılı silahların gizli esmerliğinde...

*

artık gözümü kırpmadan vurabilirim kendimi de;
vurabilirim kendimi bir usturanın katil çeliğiyle
ya da o silik duvar yazıları önünde bir paslı tüfekle!
24.00 sonrası... kanlı karanlık çekilirken rengine
bir namlunun ansızın dağıtacağı beynimi
bırakabilirim bulvarda aç gezinen itlere;
ardımdan kan
kan koksun gece!

*

(bilirim cesedimin üstünde bir dal kırılır, bir yaprak hışırdar
yine; orada *"kime ne"* sin sen; alıp gidensin kendini kendinle...)

XLVII

ölürsem heceler kalır dişlerimde
ay biter-
se bende biter, ay üşür-
se ölmüşlüğüm kadar üşürüm ben de

kalınca ömrüm ölüme
yalnız!

(zaten yalnızdım...)

-sonra beni işgüzar Türk bekçilerine emanet ediniz...-

XLVIII

yalnızdık dağlara karşı
ya kentlere?
kentler ki tükürsek içinde boğulacaktık
sulara karşı yalnız...

gecenin desenine ay dokununca
yalnızdık
yük ve türkü taşıyan o ipek yollarına bir de...
*
işte şimdi ay kanar
yoksa başka ne kanar?
ve uzakta, bozkırlarda atlar... atlar... atlar...
atlara yalnızdık!

yalnızdık karanlığa feride...
*
(şimdi vuruldu bu sevda da bir fısıltıya
çiğnenmiş bir bahçedir artık ömrümüz!)

XLIX

denizleri özlerdi feride
elleriyle atlasları örterdi
deniz yerlerini atlasların

kaldırımlarda "fosforlu cevriye"ler biterdi. sonra yazlık sinemalarda evde kalmış kızların ciklet çiğnemeleri; mahallelerin bıyıkları tütün kokan emeklileri ve renkli giysileriyle külhan gençleri...

bir de sen... sen feride olsan da!
...
(herkesin bir feride'si vardır ben bilmez miyim
herkesin bir ayakkabısı gibi bir de şarkısı
herkesin bir kimsesi vardır ben bilmez miyim
bir de kimsesizliği...)

L

yanmaktan değil, yakmaktan *"müebbeden men"* ömrümde
iri dağlar, güzel kadınlar sevdim yine de
bir tutam hırçın gençlikle
yürüdüm takvimlerin amansız büyüsüne
yüreğim hep uçurumlar denginde

(ve hangi renkte olsak da
kalarak bizi sarıp sarmalayan günlerin asıl rengine
rengarengine...)

*

benim ömrüm hep beyaza kandı ey "şarkısı beyaz"*
ama hangi beyazı tutsam gri oluyor,
sonra boğuluyor,
kararıyordu...

hiçbir beyaz
bembeyaz;
hiçbir yaz,
yaz
kalmıyordu!

(bütün griler eskiden beyazdı feride...)

---

* *"Şarkısı Beyaz", C. Süreya'nın 1954'te yayımlanan bir şiirinin adı ve Yılmaz Odabaş'ın henüz yayınlanmamış ilk romanının adı.*

LI

tüketmeden sevda ezgilerini bir ünlem olmak varken; üç mevsim ilkyaza açılırken yeşile dolmak, yerküreyi uçurumlarda bile sarmaşık gibi sarmak, tek telden her tele bir akort olmak, dorukların dağlarına tutunup kalmak, meydanlarda - halaylarda diz kırıp gülmek varken;

sen sar

ve sor beni bırakıp gitmek varken...

çünkü yalnız sana gelmiştim, dağılmıştım, sevmiştim; yüzümde kır kokularıyla sevişip terlemiştim. kısrağım, yaban gülüm, kabaran belâm, en umulmaz o sularda vurgun yemiştim...

*

(artık sen...sen feride olsan da

bana böyle delice göz kırpan yeryüzüne kansam da

kansam da mahvolmuşum kız, mahvolmuşum!)

LII

her yağmur bir gök bulur elbet kendine; her yeşil bir dal, her su bir damla, her ateş bir kül, her takvim bir yıl bulur elbet kendine! her yangın bir duman, her öğrenci bir okul, her artı bir eksi, her yol bir taşıt, her soru bir yanıt,;

her aragon bir fransa,

her fransa bir elsa...

her karacaoğlan bir zülüf bulur (yeter ki bakmayı bilin, her yârin zülfü vardır); her ressam bir tuvâl, her kış bir ayaz, her kitap bir okur, her şarap bir adam bulur kendine; yeter ki şarap, şarap olsun, içen çıkar...

LIII

her deniz bir martı, her ömür bir tufan, her rüya bir uyku, her nota bir şarkı, her mezar bir ölüm, her ağaç bir kök, her dağ bir duman, her güneş doğacak bir kuytuluk bulur ya kendine,
bulur ya;

ben
senden
başka
sen
bulamam

b u l a m a m !

LIV

paramparça kıldım şiirimi
LIV: bu kadar b(ölüm) yeter mi?

s
o
n
r
a

a
ş
k :

sonra!

/ve ben gittim yüreğimde kan gülleri
siz de o aşkın teninde dinamit sayın beni!/

Değerlendirmeler:

"... Odabaşı, önceki şiirleriyle de duru, akıcı bir dil ve çarpıcı imgelerle şiirin kıyılarına çıkarma yapıyordu.

Ahmed Arif'teki diri ve tok üslûpla ifadesini bulan yöresel söyleyişe Yılmaz Odabaşı'nda da rastlıyoruz. Bu özellik, Yılmaz Odabaşı'nda kendi rengiyle kaynaşan değişik bir bireşime varıyor. Bu özellik, Ahmed Arif şiirini de, Yılmaz Odabaşı şiirini de slogan söyleyişinden -görünüşte yaklaştırsa da- ayıran bir özelliktir de.

... Odabaşı, yaşadığımız şu cehennemi, kirlenen dünyayı, kirlenen insanlığı, ölümü, yalnızlığı bir cehennem sorgusuna çekiyor..."

A. Fırat AFACAN (Varlık, Temmuz 1993, s. 1030)

"... Şiir bahçesinde çiçekler açıyor... Medyanın oluşturduğu modernizm heveslilerinin olanca çığırtkanlıklarıyla; slogancılıkla, kendini yinelemekle, tekdüzelikle, ilkellikle suçlayarak yok etmek istediği toplumcu şiirin yıldızlar gibi parladığının umudunu pekiştiriyor Feride...

'Esmer bir gül kokan' Feride'yi destanlarken, inanıyorum ki Odabaşı, doğum sancıları çekmiştir. Şiirde bunca derinliğin yakalanmasının yoğun emek gerektirdiğini düşünüyorum...

'Görüyor musun dağlara dokunuyor insanlar/Giderek dağlaşıyorlar' dizelerindeki doğal öfke, bir aşk şiirinde insanı güzellemeye varıyor. Dize dize: 'Kasırga/Kasılıyor/ Kaslarında ülkemin..."

Öner YAĞCI (Demokrat dergisi, Şubat 1991, s. 9)

"Yılmaz Odabaşı, yaşadığı coğrafya ve iklimden beslenerek sürdürdüğü şiir serüvenini 'Feride' ile genişletiyor. Uzun soluklu bir söylemi, birbirine uladığı tek tek şiirlerle bütünlüyor.

'Feride' bir im: Şiir sayılan, grevlerde dolanan, Nisan'ın kızı... Gül

kokulu, savruk bir sarhoşluk. Gözleri hançer gibi saplanan, doludizgin bir ülke...

'Feride', ozanın yaşadığı ve yaşayacağı ne varsa o... 'Herkesin bir Feride'si vardır ben bilmez miyim' diyecek denli sınırsız ve her insanda bir karşılığı bulunan... Kendine yüklenen im'le eriyip kalıba giren.

...'Feride', amacıyla da, destan söylemine yeni bir soluk getirmesiyle de üzerinde konuşulması gereken bir şiir..."

Nuh Ömer ÇETİNAY (Milliyet Sanat, s. 262, 15 Nisan 1991)

"... Odabaşı'nın şiiri, içinde bin derinliği, bin umudu, bin kavgayı taşıyan bir şiir. Yıllardır A.Arif şiir tadına susamışlar için de susuzluk giderici..."

Hüseyin ALEMDAR (Varlık, 1987)

"... Odabaşı, atak, bıçkın diliyle, hırçınlığı ve duygularının doğallığıyla özgün bir konumda bulunuyor ötekiler arasında... Umulmadık dize, imge kırmaları, anlam sıçramaları, sessel atılışlar ve şiirinin müziği... Belki de günümüzün duygusuz-ruhsuz(ya da kayıtsız) insanını böyle bir dil sarsabilir, uyandırabilir ancak..."

Hayri YETİK (Yazıt, 1990)

"... Genç ozanlar arasında ortak duyarlıkların, ortak söyleyişlerin egemen olduğu bir dönemde, bir ozanın özgün şiiri heyecanlandırıyor beni. Hiçbir ozanda okumadığım taptaze ve özgün imgeleri var Yılmaz Odabaşı'nın; kelimeleri ustaca seçiyor ve işin kolayına kaçmıyor..."

Özkan MERT (Stockholm, 1991)

"... Bir şiirden öykü, roman türlerinin özelliğini bekleyemeyiz doğal ki; Feride'nin de şiirin öznesi olarak tüm özellikleriyle somutlanması, şiirin büyülü kurgusuna ters düşecektir. Ozan da bunu yapar ve onu güzel nitelemeleriyle çizerek okuyucunun yaratısına, yorumuna açık bırakmayı yeğler.

Feride, bireyci ve toplumcu ediminde ozanın bir tür omuzdaşı, sırdaşı, gönüldeşi kimliğiyle nesne durumunda görünür. Ozan, kimi zaman kendi niteliklerini de Feride'ye yükleyerek kaleme aldığı şiirini destansı öğelerle boyutlandırmayı dener.

... Feride, sevdaya türkülenen destansı söylemiyle toplumun acılarla geçirdiği dönem(ler)i gözler önüne sermesi bakımında da dikkatli, şiirsever okurun tadlar alabileceği bir yapıt..."

Vedat YAZICI (Öğretmen dünyası, Şubat 1991, s. 134)

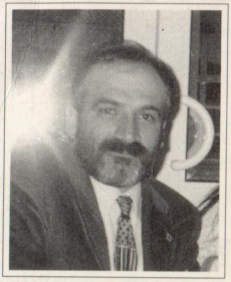
"... Feride'yi Cem Yayınevi'nden aylar önce almış, okumuştum. Hep coşkulu, epik bir seslenişin var. Şiirinin akarsuyunda öfkeli damarlar görüyorum. Bin yıllık bir haksızlığın ötelerinden beslenip gelen bir sesin var. Bunu satırlarla anlatmama imkan yok..."

Osman ŞAHİN (İstanbul, 1991)

"... Toplam elli dört bölümle tek bir şiirden doluşan Feride'de, duyarlığımı yazmaya, olabildiğince yalın olmaya ve biçim denemeleriyle birlikte şiirimizde destan geleneğine yaslanmaya çalıştım. Yazarken bir tür infılak ettim ve kendi depremimi yaşadım...

Feride'de, kapitalizm'in pornografiye karılmış ve metalaşmış "aşk" anlayışına karşı aşkı bir alternatif olarak koyuyorum. Aşkta(da) yabancılaşma, insanın doğasına yönelik bir tehdit değil midir?..."

Yılmaz ODABAŞI (2000'e Doğru, 11 Kasım 1990)

"Herkesin bir feride'si vardır bilmez miyim
herkesin bir ayakkabısı gibi bir de şarkısı
herkesin bir kimsesi vardır ben bilmez miyim
bir de kimsesizliği..."

"... Şiir bahçesinde çiçekler açıyor; toplumcu şiirin yıldızlar gibi parladığının umudunu pekiştiriyor **Feride.** **Feride**'yi yazarken, inanıyorum ki **Odabaşı**, doğum sancıları çekmiştir. Şiirde bunca derinliğin yakalanmasının yoğun emek gerektirdiğini düşünüyorum."

-Öner Yağcı, Demokrat Dergisi-

"**Yılmaz Odabaşı**, yaşadığı coğrafya ve iklimden beslenerek sürdürdüğü şiir serüvenini **'Feride'** ile genişletiyor. Uzun soluklu bir söylemi, birbirine uladığı tek tek şiirlerle bütünlüyor.
... **'Feride'**, amacıyla da, destan söylemine yeni bir soluk getirmesiyle de üzerinde konuşulması gereken bir şiir."

-Nuh Ömer Çetinay, Milliyet Sanat-

YILMAZ
ODABAŞI

FERİDE

1990 yılbitimi ilkbasımını yaptığımız **Feride**, genç kuşak şairler dışında kimselerin dikkatini çekmemişti. Fakat bugün, Türkiye'nin her yöresinde büyük bir beğeniyle okunuyor. Bir zaman periyoduna yayılan okur sondajı, hayatı karşılayan şiirleri süren medya kuşatmasına rağmen çekip çıkarıyor ve kimi şiirler, er veya geç okurun gönlünde hakkettiği yeri buluyor...
Yayınevimiz, **Yılmaz Odabaşı**'nın bütün şiir kitapları dizisinde **Feride'** nin 4. basımını sunar.

9 789754 066623

ISBN 975-406-662-0